

Familie og Sundhedsudvalget
Inatsisartut

Svar til Familie og Sundhedsudvalget vedr. beslutningsforslag FM2017/56 om forældreorlov

20-09-2017
Sags nr. 2017 - 20036
Akt. id. 6209583

Familie- og Sundhedsudvalget har stillet en række spørgsmål i forbindelse med beslutningsforslaget FM2017/56 om forældreorlov. I det følgende er der afgivet en grundig redegørelse omkring spørgsmålene.

Spørgsmål 1 Udvalget skal for det første anmode om en nærmere redegørelse om baggrunden for ændringsforslaget

Postboks 260
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 34 66 66
E-mail: iniiian@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Det er Naalakkersuisuts holdning, at børnefamiliernes vilkår skal være de bedst mulige indenfor det økonomiske råderum, der er til rådighed. Derfor må vi også prioritere de områder, der gør mest gavn for børnefamilierne.

Samtidig er der en række problemstillinger omkring de sociale ydelser til bl.a. børnefamilier, der trænger sig på, og en løsning på disse problemstillinger må have førsteprioritet. Det gælder først og fremmest børnetilskud og boligsikring, hvor der er et påtrængende behov for en reform. Naalakkersuisut lægger op til at disse reformer kan gennemføres med virkning for 1. januar 2018. De samlede reformer vil medføre en væsentlig forbedring for børnefamilierne og vil medføre en årlig merudgift på ca. 24 mill. Kr. årligt.

Herudover er der behov for at etablere en barselsfond, således at der kan skabes bedre vilkår for forældre på barsel og kvinders vilkår på arbejdsmarkedet. Etableringen af en barselsfond vil medvirke til, at kvinder i den fødedygtige alder ikke springes over i jobkøen, fordi virksomheden ønsker at undgå at betale løn under barsel uden at få nogen refusion. Samtidig giver barselsfonden et væsentligt incitament til at yde fuld løn under barsel, idet den samlede udgift for den enkelte virksomhed vil blive mindre. Etableringen af en barselsfond forudsætter imidlertid, at der er fuld opbakning fra arbejdsmarkedets parter. Barselsfonden vil derfor næppe kunne realiseres, hvis barselsperioden på nuværende tidspunkt forlænges med 4 uger.

Spørgsmål 2 Status for arbejdet med en barselsfond

Det har længe været et ønske fra arbejdsmarkedets parter side, at der blev etableret en barselsfond. Ved overenskomstfornyelsen mellem SIK og GE i 2016 underskrev parterne et protokollat om i fællesskab at rette henvendelse til Naalakkersuisut om etablering af en barselsfond. November 2016 blev dette drøftet under mine møder med SIK henholdsvis Grønlands Erhverv. Efterfølgende rettede SIK og Grønlands Erhverv i

foråret 2017 henvendelse til Departementet for Sociale Anliggender, Familie, Ligestilling og Justitsvæsen med henblik på at få sagen rejst.

I opfølgning herpå er der afholdt en række møder mellem departementet og de to organisationer hhv. bilateralt og fælles, hvor forskellige modeller har været drøftet. Der var på det første møde enighed om, at nedsætte en arbejdsgruppe og at arbejdsgruppen analyserer og beskriver forskellige modeller for en barselsfond, herunder finansieringsmodeller for fonden.

Regler og vilkår under barsel i dag

Barselsdagpenge ydes i henhold til Inatsisartutlov nr. 14 af 7. december 2009 om orlov og dagpenge ved graviditet, barsel og adoption.

Der ydes barselsdagpenge til gravide og mødre. Der ydes barselsdagpenge i 2 uger før det forventede fødselstidspunkt samt 15 uger efter fødsel ved fødsel af et barn. Ved fødsel af 2 eller flere børn ydes 19 ugers barselsdagpenge. Til fædre ydes barselsdagpenge i 3 uger.

Der kan endvidere ydes barselsdagpenge under forældreorlov, som er på 17 uger ved fødsel af et barn og 21 uger ved fødsel af to eller flere børn. Forældrene vælger selv, hvem der skal holde forældreorlov, og de kan holde forældreorliven på skift.

I 2016 blev der født 863 børn og 1263 borgere modtog barselsydelse i 2016.

En del grupper på arbejdsmarkedet er overenskomstmæssigt dækket med fuld løn under barsel, mens en større gruppe af eksempelvis SIK medlemmer ikke får fuld løn under barsel.

For arbejdsgivere, der yder løn oveni barselsdagpengene, reduceres barselsdagpengene med et beløb svarende til løndelen. Det betyder, at arbejdstagere/arbejdsgivere med overenskomster med fuld løn diskrimineres i forhold til overenskomtsområder uden fuld løn, idet arbejdsgivere, der yder fuld løn betaler det hele, mens Selvstyret betaler for dem der ikke får fuld løn og hvor arbejdsgiveren fritages helt for udgifter i barselsperioden.

Formålet med en barselsfond

Formålet med en barselsfond er at sikre bedre forhold for forældre på barsel og at sikre, at kvinder i den fødedygtige alder ikke diskrimineres på arbejdsmarkedet. Mange arbejdsgivere vil være tilbageholdende med at indgå overenskomster med fuld løn under barsel, idet de så ikke vil få nogen som helst refusion for udgiften. Særligt arbejdspladser med mange kvindelige ansatte vil være utilbøjelige til at give fuld løn under barsel, idet det vil give virksomheden ekstraordinært store byrder til barselsløn.

Samtidig er der set eksempler på flere steder i bl.a. Skandinavien, at virksomheder går udenom om kvinder i den fødedygtige alder, fordi de kan give virksomheden meromkostninger.

En barselsfond har derfor til formål, at fordele udgifterne til løn og barselsdagpenge under barsel mere solidarisk mellem virksomhederne, således at flere virksomheder vil have incitament til at yde fuld løn under barsel.

Tanken er således, at de offentlige midler, der i dag anvendes til barselsdagpenge på det private område skydes ind i en barselsfond som sammen med en promilleafgift af virksomhedernes lønsum finansierer barselsfonden.

Virksomhederne modtager herefter en refusion svarende til eksempelvis en SIK mindsteløn for alle udgifter til løn under barsel.

Modellen kan varieres over en lang række parametre, herunder størrelsen af refusionen, om de offentligt ansatte skal være omfattet etc.

Spørgsmål 3 Hvornår kan vi forvente at få præsenteret arbejdet omkring at få etableret en barselsfond?

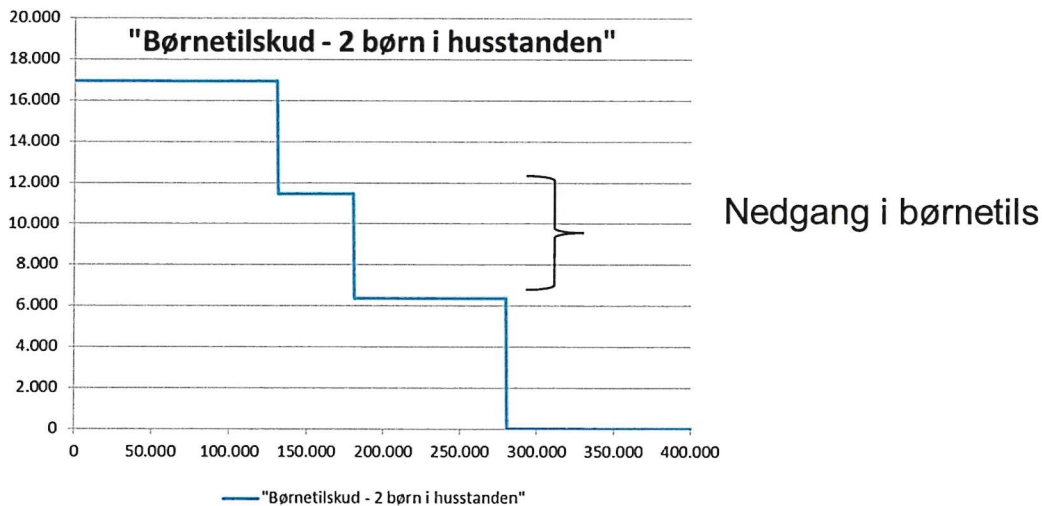
Det har i forbindelse med arbejdet omkring en barselsfond vist sig, at der er en del udfordringer ift. at skaffe data til at belyse de økonomiske konsekvenser af forskellige scenarier, herunder ikke mindst at opgøre selvstyrets udgifter til barselsdagpenge til privatansatte samt udgifterne for erhvervslivet og dermed beregne promilleafgiftens størrelse. Der skal derfor tages stilling til, hvordan disse data kan indsamles mest hensigtsmæssigt.

Det forventes dog, at der i begyndelsen af 2018 vil kunne præsenteres en model, der også støttes af arbejdsmarkedets parter.

Spørgsmål 4 Redegørelse for de påtænkte reformer for boligsikring og børnetilskud

Der har igennem længere tid været udtrykt kritik af indretningen af reglerne for beregning af boligsikring og børnetilskud. Bl.a. har bl.a. Skatte- og velfærdscommissionen peget på at aftrapningen af såvel boligsikring og børnetilskud i forhold til husstandsindkomsten ikke fungere optimalt.

Den nuværende struktur for aftrapningen af eksempelvis børnetilskud bevirker at en marginal lønstigning giver en væsentlig nedgang i rådighedsbeløbet. En lønstigning på 1,50 kr. i timen for en person, der tjener 178.000 kr. medfører, at årsindkomsten stiger med knap 3.000 kr., heraf betales 42 pct. i skat (Qeqqata Kommunia), så indkomststigningen er 1.670 kr. efter skat. Samtidig vil indkomststigningen betyde, at børnetilskuddet reduceres med 5.090 kr. årligt for en husstand med 2 børn. Nettoændringen i rådighedsbeløbet bliver således en samlet nedgang på ca. 3.400 kr. Den sammensatte marginalbeskatning er i dette tilfælde over 200 pct. Netop denne problemstilling har været rejst af såvel arbejdsgivere som fagforeninger.

Boligsikringen aftrappes i indkomstintervaller på 4.000 kr., således at hvis indkomsten eksempelvis er mellem 156.000 kr. og 159.999 kr. er egenandelen 81 pct. for husstande uden børn. Stiger indkomsten imidlertid til 160.000 kr. stiger egenandelen til 84 pct. Boligsikringen kan derfor falde mere end indkomststigningen, således at ydelsesmodtageren reelt set straffes for at øge egenindkomsten.

Samtidig fastholdes egenandelen for alle kategorier i indkomstintervallet 180.000-343.999 kr. I dette indkomstinterval sker der således ikke nogen aftrapning. Denne pause i aftrapningen forekommer helt ubegrundet og ulogisk.

For såvel boligsikring som børnetilskud er det grundlæggende problem, at aftrapningen af ydelserne sker trinvist og ikke som en lineær aftrapning i takt med stigende indkomst. Det betyder, at en marginal indkomstfremgang ofte vil medføre en større nedgang i overførselsindkomsterne og dermed et samlet indkomsttab. Det vil sige, at det eksempelvis i visse tilfælde ikke vil kunne betale sig at arbejde fuld tid. Bl.a. Grønlands økonomiske råd har peget på, at det manglende incitament til at yde en ekstra indsats vil have betydning for væksten og velfærden i samfundet.

Der er på bl.a. denne baggrund grund til gennemføre en forenkling og modernisering af de i dag meget komplicerede aftrapningsregler for såvel boligsikring som børnetilskud. Der foreslås derfor, for begge ordninger, indført en lineær indkomstafhængig aftrapning af ydelserne, der ikke vil medføre et samlet tab af rådighedsbeløb ved en marginal forøgelse af eksempelvis lønindtægten.

Reformen af de to ydelser skal ses i sammenhæng, idet det ikke er muligt at lave en isoleret reform af boligsikring uden en ændring af børnetilskuddet. En lineær aftrapning af boligsikringen vil ikke kunne gennemføres uden kompensation til flerbørnsfamilier via børnetilskuddet. Denne problemstilling vil blive berørt nærmere i notatet.

Boligsikring

Boligsikring til borgere i lejebolig reguleres i Inatsisartutlov nr. 23 af 7. december 2015 om boligsikring i lejeboliger samt i Selvstyrets bekendtgørelse nr. 22 af 29. december.

Boligsikringen beregnes på baggrund af modtagerens aktuelle hustandsindkomst. Den aktuelle hustandsindkomsts størrelse bestemmer, hvor stor egenandelen af huslejen skal være. Samtidig spiller antallet af børn i husstanden en rolle for boligsikringens størrelse og dermed for egenandelen. Jo flere børn, jo lavere egenandel.

Beregningen af egenandelen sker med udgangspunkt i 7 kategorier – fra nul til 6 børn i husstanden. Aftrapningen af boligsikringen er således forskelligt i de 7 kategorier.

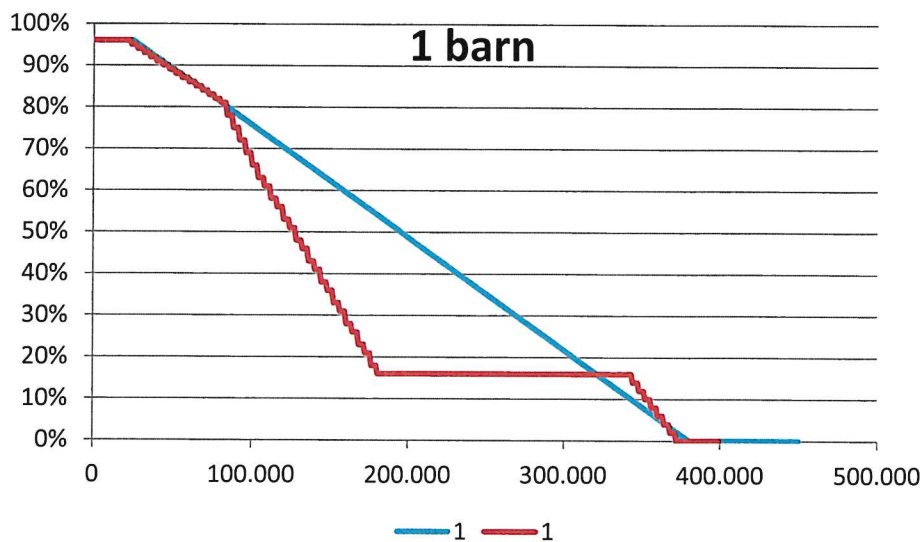
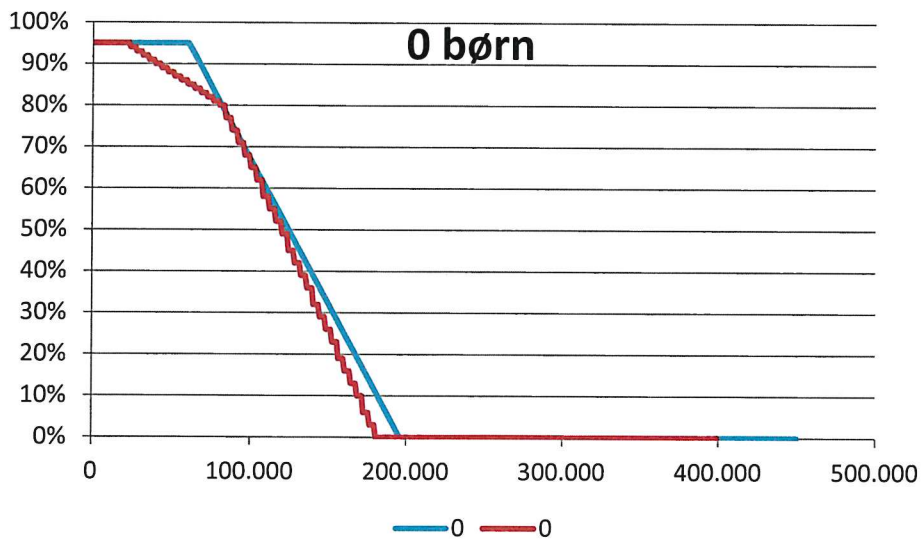
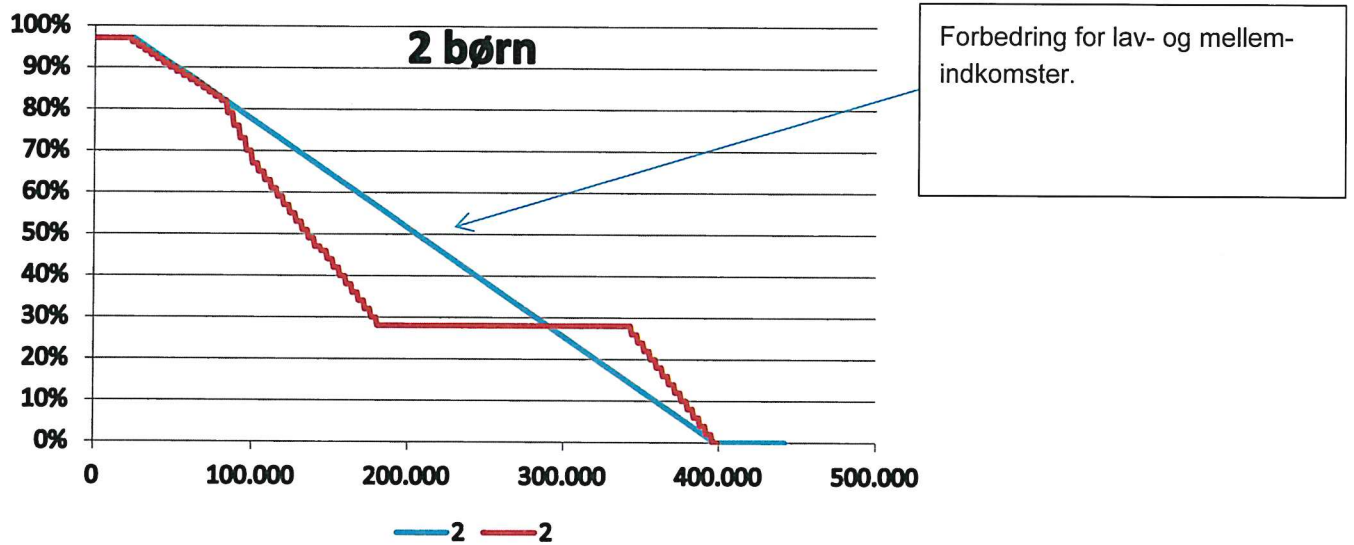
En aktuel hustandsindkomst på 161.000 kr. årligt giver således en egenandel af huslejen på 84 pct., når husstanden ingen børn har, mens den er 66 pct., hvis husstanden har 3 børn.

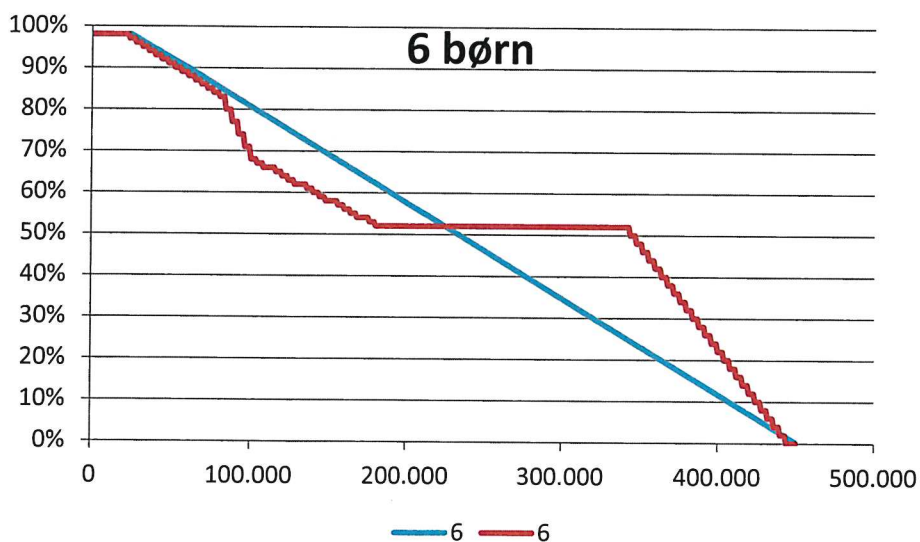
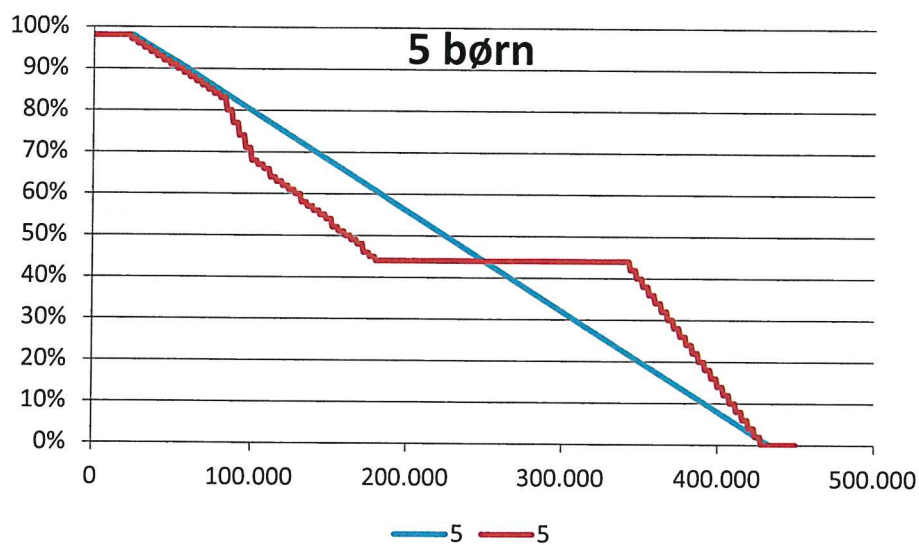
For en pensionist fratrækkes 4.100 kr. i den aktuelle indkomst. Boligsikringen kan maksimalt udgøre 60.000 kr. pr. år for en husstand.

Model for ny boligsikringsregler

Aftrapningen gøres lineær og der indføres indkomstintervaller på maksimalt 1.000 kr. I de nedenstående figurer vises den eksisterende ordning ved den røde kurve, mens de nye regler vises ved den blå kurve.

Boligsikring – aftrapning for husstand med to børn eksisterende og ny ordning

Som det fremgår af graferne vil modellen betyde et tab for flerbørnsfamilierne – særligt med mange børn - med husstandsindkomster fra ca. 220.000 kr. og op til de ca. 450.000 kr. Derimod vil husholdninger med ingen børn og flerbørnsfamilier med lave indtægter opnå en fordel, mens kun en lille andel af husholdninger med 1-2 børn vil blive ramt og kun lidt.

Dette søges løst for børnefamilierne igennem en forbedring af aftrapningsordningen for børnetilskud, således at børnefamilierne samlet set vil blive stillet bedre. Flerbørnsfamilierne vil få reduceret deres boligsikring, men modtage mere i børnetilskud, således at nettorådighedsbeløbet enten stiger eller forbliver på samme niveau som tidligere.

Boligsikring i forbindelse med særlige sociale begivenheder.

En særlig problemstilling, der knytter sig til de nugældende boligsikringsregler, er at husstande, hvor den ene samlever afgår ved døden, bliver bragt i en uoverskuelig social situation. I tilfælde af at samleveren afgår ved døden er den efterlevende kun berettiget til boligsikring svarende til en mindre bolig, og mange må derfor forlade boligen uden at have en erstatningsbolig. Dette søges ændret ved ændring af gældende lovgivning.

Økonomiske konsekvenser af modellen

Merudgiften, som beregnet på 2015 tal, vil udgøre ca. 15 mill. kr. årligt ved den enkle model. Hertil kommer en ubetydelig merudgift til sikring af ydelsesmodtagere i forbindelse særlige sociale begivenheder. Endelig vil de være engangsudgifter i forbindelse med omlægningen af de eksisterende IT-systemer.

Børnetilskud

Reglerne for børnetilskud er reguleret i Inatsisartutlov nr. 9 af 7. december 2009 om børnetilskud og Selvstyrets bekendtgørelse nr. 19 af 18. oktober 2012 om børnetilskud samt endelig i de årlige finanslove.

Indkomstgrænserne og børnetilskuddet fastlægges på finansloven.

Der ydes et børnetilskud på

- 8.477 kr. årligt til husstande med en skattepligtig indtægt på mellem 0 kr. og 130.000 kr.
- 5.731 kr. årligt til husstande med en skattepligtig indtægt på mellem 130.001 kr. og 180.000 kr.
- 3.186 kr. årligt til husstande med en skattepligtig indtægt på mellem 180.001 kr. og 280.000 kr.

Børnetilskuddet bortfalder ved en skattepligtig indtægt på over 280.000 kr.

Denne model forekommer uhensigtsmæssig og ikke tidssvarende. Derfor foreslås det, at der laves en lineær indtægtsafhængig aftrapning af børnetilskuddet.

Model for ændring af børnetilskudsreglerne

Maksimalt børnetilskud pr. barn 8.477 kr.

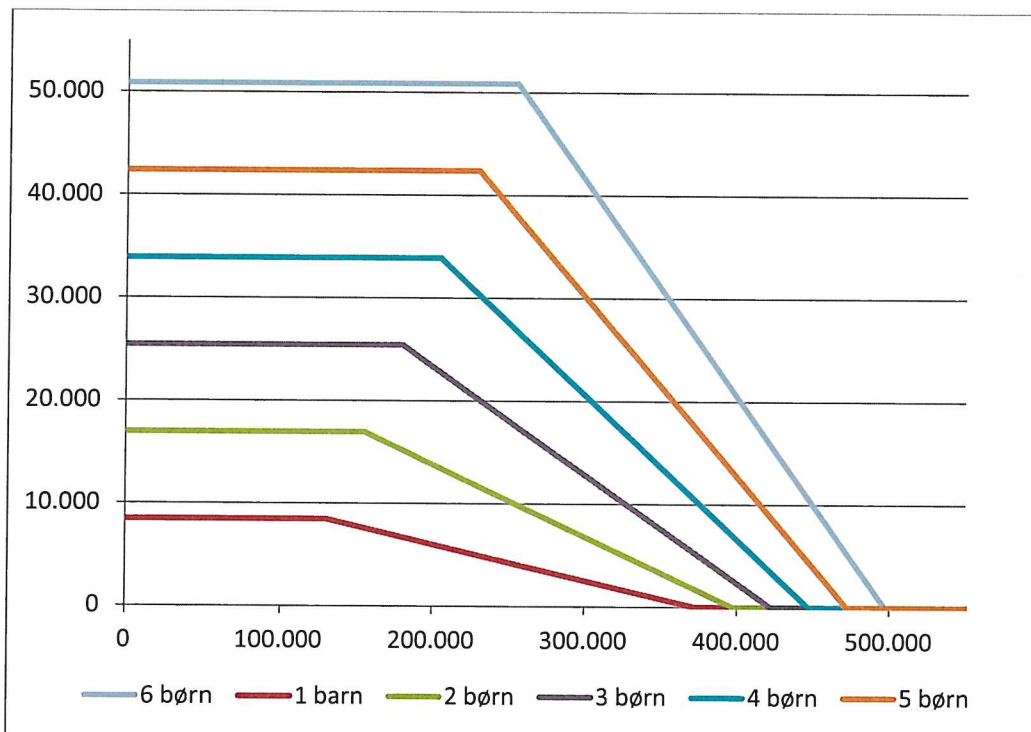
Aftrapningen af beløbet starter ved 130.000. Beløbsgrænsen hæves med 25.000 kr. for hvert barn udover det første

Grænsen for bortfald af børnetilskud hæves fra 280.000 – 375.000 kr. Grænsen hæves med 25.000 kr. for hvert barn udover det første.

For denne model er der regnet på den samlede konsekvens af en linearisering af aftrapningen for boligsikring og børnetilskud. Beregningerne viser, at med denne model

vil der ikke være nogen der taber på reformerne samlet set. Det vil sige, at det tab som børnefamilierne får på boligsikringsområdet vil blive kompenseret via børnetilskuddet.

Figuren nedenfor viser, hvordan aftrapningen herefter vil være for denne model.

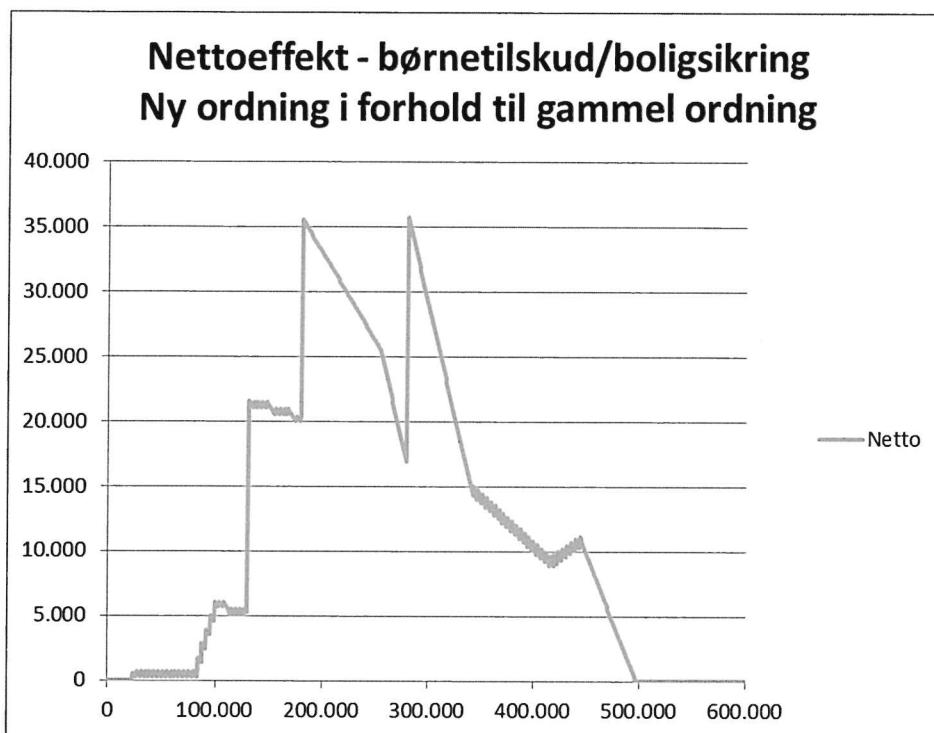

Børnetilskud						
Antal børn	1	2	3	4	5	6
Grundbeløb	8.477	16.954	25.431	33.908	42.385	50.862
Start aftrapning	130.000	155.000	180.000	205.000	230.000	255.000
Aftrapning	3,50%	7,00%	10,50%	14,00%	17,50%	21,00%

Børnetilskuddet beregnes herefter som følger:

Maksimalt børnetilskud(8.477 kr. årligt i 2017) – ((hustandsindkomst – (130.000+antal børn x 25.000 kr.)(friholdelsesbeløb) x aftrapningspct.) = Børnetilskuddet.

Nettoeffekt for familie med 6 børn

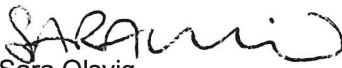
Modellen vil kunne gennemføres via ny tekst på finansloven for 2018.

Økonomiske konsekvenser

Der er i 2017 afsat 43 mill. kr. til børnetilskud. Beregninger på 2015 data viser, at reformen af børnetilskudsordningen vil betyde en merudgift på 9 mill. Kr. årligt. Endelig vil der være en engangsudgift til omstilling af IT-systemerne.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Med venlig hilsen

Sára Olsvig